

Naporni vzpon male države

Reševanje dolžniške krize *Odpraviti jo je mogoče z izrednimi ukrepi, ki so podobni državnim pomoči*

Slovenija ima od 2011 dalje presežek na tekočem računu plačilne bilance (2013 bo verjetno dosegel kar sedem odstotkov BDP). Naši prihranki na narodnogospodarski ravni presegajo investicije za približno dve milijardi evrov. Od tod lahko krenemo v sanacijo primanjkljajev na nižjih ravneh. Presežek prihrankov nad investicijami na narodnogospodarski ravni namreč kaže, da so vsi morebitni primanjkljaji bilanc na nižji ravni (v poslovnih bankah, v javnih financah ...) interna slovenska zadeva. Kot partnerji v EU jih moramo rešiti, a to lahko izvedemo sami. Nismo strukturno odvisen del naše monetarne unije, ampak prav nasprotno. Tej uniji prispevam o presežek v tekočih transakcijah plačilne bilance kot bazo za skupno denarno ponudbo. Ker smo majhni, je z vidika evroskupine ta presežek seveda zanemarljiv. A je. Predstavniki Slovenije v organih EU morajo ustrezno zastopati našo državo in zahtevati, da se Slovenijo upošteva kot državo neto izvoznika, ki nikakor ne more sprejeti, da bi bila ožigosana (stigmatizirana) za neuspešno.

Moralna pravica do reševanja dolžniške krize

Slovenija ima na prehodu v 2014 dejansko le še en velik problem, to je dolžniška kriza (recesija, visoka brezposelnost in ciklični javnofinančni primanjkljaj so samo posledica te krize). Odpraviti jo je mogoče z izrednimi ukrepi, ki imajo v bistvu naravo državnih pomoči. Naši partnerji v evroskupini in EU morajo takšne ukrepe slovenske države razumeti in dopustiti, dokler se kriza ne sanira. To razumevanje lahko pričakujemo, še posebej ker so z umikom ponudbe kreditov na medbančnem trgu krizo v EU povzročili prav ti partnerji. Ocena The McKinsey Global Institute kaže, da so se od 2007 do 2013 krediti evropskih bank čez mejo zmanjšali za 2800 milijard dolarjev. Poslovne banke so umikale kredite doma ter s tem dodatno upravičile pomoč,

ki so jo prejele od svojih držav. V tem procesu so se krediti slovenskemu bančnemu sistemu (bankam v domači ali tuji lasti) na mednarodnem medbančnem trgu zmanjšali s 17.543 milijonov evrov oktobra 2008 na 5079 milijona evrov oktobra 2013 (upad za 71 odstotkov).

Predlogi politik

1. Odpravljanje dolžniške krize:

- velika davčna olajšava pri dohodnini in davku od dohodka pravnih oseb za nakup delnic ali obveznic v primarni izdaji pri sistemskih bankah in zavarovalnicah v pretežno slovenski državni lasti ter pri Republiki Sloveniji;
- uvedba garantne sheme za kredite poslovnih bank slovenskim podjetjem; ta dajo državi v zastavo kapital v ustrezni vrednosti oziroma, po potrebi, celoten kapital;
- sprememba vloge in zakonske podlage za delovanje paradržavnih skladov, da bodo namenjeni prvenstveno učinkovitemu odpravljanju dolžniške krize; po potrebi tudi dokapitalizacija teh skladov;
- postavitve pogoja spremembe poslovnega modela bank, kadar prejmejo državna sredstva za depozite in/ali za dokapitalizacijo; pogoj je povečanje obsega kreditov gospodarstvu na raven iz julija 2010 in popravljeno za količnik inflacije; zagotovitev zadostnih sredstev v depozitih države in pri dokapitalizaciji, da je ta pogoj mogoče izpolniti;

- odprava razlastitve investitorjev v slovenske banke in še zlasti razlastitve investitorjev v podrejene dolžniške instrumente teh bank (gre za podlost ali neverjetno pomoto glede posledic takšne razlastitve za prihodnje investicije v kapital slovenskih finančnih družb);
- organizacija izdaje energetskih obveznic za kompletno rekonstrukcijo dolga slovenskih energetskih podjetij; z jamstvom danim na denarni tok v teh podjetjih, in ne z državno garancijo;
- izdaja infrastrukturnih obveznic (Dars, Letališče Brnik,

Luka Koper, Telekom, Slovenske železnice) s podobno strukturo kot energetske obveznice.

2. Odpravljanje recesije:

- nadaljevanje izvajanja Razvojno-inovacijske strategije Slovenije 2012-2020; različni ukrepi na tem področju so že do zdaj pokazali zelo dobre izvozne rezultate, na katerih lahko gradimo izhod iz dolžniške krize; izvoz blaga in storitev je bil, kljub recesiji pri naših glavnih zunanjetrgovinskih partnerjih, v prvih devetih mesecih letos skoraj štiri odstotke večji kot lani;
- revizija posameznih ukrepov slovenske razvojne politike od 2009 dalje z namenom ugotoviti njeno učinkovitost na mikro-ravni in se v prihodnje izogniti morebitnim zlorabam; v tej zvezi preveriti tudi učinkovitost in primernost obsega skladov tvegane kapitala;

- investiranje paradržavnih skladov v revitalizacijo lesne industrije;
- investiranje Darsa v državno podjetje za gradnjo avtocest in železniških prog - takojšen začetek gradnje drugega tira železniške povezave Divača-Koper;
- investiranje paradržavnih skladov v delnice podjetij z veliko zaposlenimi, akumuliranim znanjem (človeški kapital) in razvejano mrežo na nabavnem in/ali prodajnem trgu v Sloveniji; reorganizacija lastništva teh podjetij v kombinirano in dolgoročno stabilno lastnino zaposlenih, paradržavnih skladov ter **malih delničarjev**.

3. Odprava strukturnega javnofinančnega primanjkljaja:

- uvedba davčnih blagajn in omejitev gotovinskega poslovanja za gospodarske subjekte;
- odprava znižanja davka na dohodek pravnih oseb iz aprila 2012;
- vključitev dodatnega zdravstvenega zavarovanja v obvezno zdravstveno zavarovanje, tako da se dosedanja premija spremeni v javno dajatev po progresivnih stopnjah;

Page: 5

Reach: 130000

Country: SLOVENIA

Size: 886 cm2

2 / 2

– popravek pokojninske reforme, da bo dejansko preprečeno zgodnje upokojevanje in stimulirano podaljševanje delovne dobe; dopuščene so izjeme v zdravju škodljivih poklicih;

– preverba socialnih učinkov uvedbe davka na nepremično premoženje; morebitna reforma tega davka in kompenzacija izgubljenih javnofinančnih prilivov s povečanjem progresivnosti pri dohodnini;

– zagotovitev dovolj visoke ravni javne porabe, da bo Sloveniji omogočena stabilna družbena reprodukcija; v tem okviru zagotovitev, da bodo mladi ljudje lahko začeli delovno razmerje tudi v javnem sektorju in tam omogočili zadostno »kritično maso« znanja (človeškega kapitala) tudi na dolgi rok; upoštevati moramo, da razgradnja kvartarnega sektorja (kultura, znanost, šolstvo, zdravstvo ...) strukturnega javnofinančnega primanjkljaja ne zmanjšuje, ampak še povečuje; znižuje namreč potencialni produkt in potencialne

javnofinančne prilive danega narodnega gospodarstva.

4. Upravljanje državnega premoženja:

– opustitev ideje o državnem holdingu in ponovna vzpostavitev modela upravljanja naložb države po vzoru Francije in Norveške – predpostavka je učinkovito upravljanje, in ne prodaja podjetij; še najmanj pa prodaja strateških podjetij konkurentom;

– prekinitve prodaje premoženja dokler parlament ne odloči o strateških naložbah države, ki se jih ne prodaja; prenehanje izigravanja in izsiljevanja poslancev na temo prodaje strateških podjetij;

– odprava projekta slabe ban-

ke; dokapitalizacija poslovnih bank in sprememba njihovega poslovnega modela bo zadostovala za odpravo dolžniške krize. Morebitne deleže podjetij, ki so jih poslovne banke pridobile prek zastavne pravice, lahko po potrebi odkupijo paradržavni skladi.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

Od partnerjev v evroskupini pričakujemo razumevanje, saj so z umikom ponudbe kreditov krizo povzročili prav oni.

